

نهج البلاغه از ارزنده ترین سندهای شیعی است که سخنان پیشوای شیعیان جهان در آن گرد آمده است. نسخه های آن فراوان است و یکی از آنها که مورخ 553 است در مجموعه رامپور هند است (فیلم ۵۰۴۶ عکس ۷۰۴۶ دانشگاه تهران) که در آن این دفتر ها دیده می شود.

1- نهج البلاغه، به نسخ عبدالجبار بن الحسین ابی القاسم فراهانی در روز چهارشنبه ۱۹ ج ۱/۵۵۳ نزد ضیاء الدین تاج الاسلام ابی الرضی فضل الله بن علی بن عبید الله حسنی ادام الله ظلّه که در روستای جوشقان راوند جای گزیده بود، از روی نسخه نوشته خود او در نیمه روز پنجشنبه ج ۱ یا ۲ سال ۵۵۴ که نویسنده می گوید شنیده ام که کسی آن را بر وی می خوانده است، از کتابهایی است که ابو عبدالله اصفهانی در ۸۶۶ می خوانده است، در پایان افزوده رضی بر آن پس از نقش خواتیم علی و پس از شعری که استاد امام ابویوسف یعقوب بن نیشابوری بر پشت نسخه خود از این کتاب نوشته بود «نهج البلاغه نهج مهیج جدد.....» و شعرهای عربی ناصح الدین ابوجعفر محمد و حافظ آمده است .

انشدنی الحافظ :

الموت لا والدا یبقی ولا ولدا / هذا السبیل الی ان لا تری ابدا

للموت فینا سهام غیر مخطئة / من فاته الیوم سهم لم یفته غدا

ترجمتها:

بسیار مگو دلا کی سودی نکند / ور جهد کنی بسی نمودی نکند

چون جان تو صد هزار بر هم نهد او / و آتش زند اندران کی دودی نکند

سپس شعر ابن نباتة از روی نوشته ضیاء الدین تاج الاسلام، فصل الدعاء.

2- خصائص الائمة الاثنی عشر، از رضی که در آغاز فضل الله بن علی حسینی ابی الرضا راوندی در ذق ۵۵۵ گواهی می نویسد به خط خود که آن را شیخ رئیس الولد وجیه الدین فخرالعلماء ابوعلی عبدالجبار بن الحسین ابی القاسم الحاج الفراهانی خومجانی بر من خوانده و من آن را از شیخ خود ابوالفتح اسمعیل بن الفضل بن احمد بن اخشید سراج از ابو المظفر عبدا لله بن شیب از ابوالفضل خزاعی از رضی روایت دارم، از کتابهای خواندنی از شیخ ابو عبدالله اصفهانی در 866، نسخ همان عبد الجبار فراهانی خومجانی در ۴ شوال ۵۵۳ و خوانده در ذق ۵ (56) با شعر عمادالدین رشید الاسلام طوسی به عربی درباره ائمه، با پراکنده های عربی به نظم و نثر،

نیز آمده است که خواننده ام بر دیوار رباطی بیرون شهر کاشان:
گر عفو کند ندارم از عالم پاک / گر عدل کند شدم بیک باره هلاک
روزی صد ره بگویم ای صانع پاک / مشتی خاکم چی آید از مشتی خاک

چون پر خطر است راه در غوشی به / چون بیم شما راست فراموشی به
چون کار به قسمت است کم کوشی به / چون ننیوشند حدیث خاموشی به
3- الرسالة الاهوازیه فی مکارم الاخلاق از امام جعفر صادق (ع) در پاسخ پرسش عبدالله نجاشی زیدی شیعی
شده، بدین گونه:

"رسالة لمولانا ابي عبدالله جعفر بن محمد الصادق عليهما السلام الى عبد الله ابن النجاشي رحمة الله في مكارم
الاخلاق، بسمله. روى الشيخ العدل محمد بن يعقوب رحمة الله قال: انا محمد بن جعفر الاسدي رحمة الله (...)
(یک کلمه خواننده نمی شود) ما بنداد قال: انا ادريس بن زياد عن عبيد الله بن سليمان النوفلي البصري قال.
كنت عند ابي عبد الله عليه السلم فاذا انا بمولى عبدالله بن النجاشي قدورد عليه بكتابه فسلم عليه واوصل
الكتاب ففضه ."

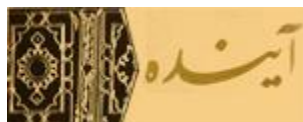
نسخه به نسخ است نوشته در روز پنجشنبه ۱۴ محرم ۵۵۴ در مسجد جامع کاشان گویا نزد همان ضیاء الدین
تاج الاسلام سلطان العلماء ابوالرضا فضل الله بن علی بن عبد الله حسنی راوندی.
در پایان آمده است: " حد ثنا الشيخ الحافظ حاکم الدین زین الحافظ خادم حدیث رسول الله (ص) ابو عبد الله
الطنزى ادا م الله نعمائه املاء فى المسجد الجامع بقاسان يوم الاربعاء العشرين من جمادى الاول سنة..... مائه
قال اخبرنى القاضى اسفنديار بن رستم الغازى فى ما قرائت عليه قال: انا ابو الرجاء بندار بن باني (?) قال انا
ابوسعید الحسين بن علی بن سهلان.

شهید ثانی آن را در کشف الریبه با سندی دیگر از ابن قولویه گنجانده است (ص ۳۶).
علاء الدین محمد گلستانه اصفهانی در گذشته ۱۱۰۰ آن را بنام منهج الیقین (ش 595 دانشگاه) به فارسی
در آورده و مجلسی هم آن را در آداب الولاة خود به فارسی برگردانده است (ذریعه ۲: ۲۸۵ و ۲۳: ۲۰۰ -
منزوی ۵۱۶).

4- پنج صفحه شعر و حدیث که بد عکس برداری شده و درست خوانده نمی شود.
5- مصارع المصارع خواجه طوسی به نستعلیق عربی گویا از سده ۸ و ۹ (ش ۳۶۳۳).
6- اعلام نهج البلاغه که مؤلف آن را درست نمی شناسیم و او پس از سید مرتضی و رضی و امام وبری و
شارحان دیگر که نام نمی برد می زیسته است. شرحی است بیشتر لفظی و لغوی و خودش در دیباچه آن را

چنین نامیده ولی از خود یاد نکرده است (فهرست بهار ۲: ۴۵۱)
نسخه سمادی که اکنون در کتابخانه کاشف الغطاء شیخ محمد حسین در نجف هست و گویا فیلمی از آن هم در کتابخانه حکیم در نجف باشد، از گفته آقای سید عبد العزیز طباطبائی.
نسخه به نستعلیق گویا از سده ۱۱ است و شارح در آن " زید بن علوی " خوانده شده که بیست و سه سال پس از مرگ رضی به نگارش درآورد. در آن آمده است که نسخه را سید مرتضی حسین کتابدار کتب خانه علوم دینی برای نواب حامد علی خان بهادر والی ریاست رامپور در سال ۱۳۲۲ فراهم کرده است (ش ۱۱۹۹/۴۱).

در نسخه حاشیه هایی است با رمز "سعید" در پایان آنها.
در فیش یا برگه نسخه آمده است " اعلام نهج البلاغه علی بن ناصر " ولی همان مرتضی حسین در پایان شارح را " زید بن علوی " می نامد.
عبدالله محمد بن یوسف سورتی در ۱۳۳۳ در این نسخه سرگذشتی از سید رضی به عربی گذارده است.
پس در این مجموعه رامپور، هم نسخه ای کهن از نهج البلاغه را شناختیم ایم و هم به یکی از شروح ارزنده آن دست یافته ایم .

آینده، آذر و اسفند ۱۳۵۹، سال ششم، شماره های ۹ - ۱۲، صص ۸۵۵ - ۸۵۷

http://kateban.com/faslovasl_23.html